Recensie: Voor het pensioen ***1/2

Bourla Antwerpen
donderdag 15 januari 2026

foto © Mariia Shulga

Recensie:
Met Voor het pensioen levert Olympique Dramatique een stevige brok teksttheater af. Pierre Bokma, Tiny Bertels en Katelijne Damen zetten ijzersterke acteerprestaties neer die je op den duur doen happen naar adem.

"Misschien is er in Groenland nog gezonde lucht om in te ademen", lost een van de personages tijdens Voor het pensioen. Heel wat toeschouwers proesten het uit. Maar op die manier legt deze komedie van de Duitse ziel wel de link naar 2026 waar de kantjes van het internationaal recht eraf gereden worden en de imperialistische expansiedrang van enkele landen weer bovenaan de politieke agenda staat. In dat opzicht voelt Thomas Bernhards (1931-1989) toneelstuk uit 1979 nog steeds actueel aan. Briljant is de opbouw van de tekst, die de toeschouwer als het ware in een fnuik doet zwemmen en naarmate die vordert het geheel beklijvender, beklemmender, drukker en ja zelfs angstaanjagender wordt.
Het is 7 oktober. De verjaardag van SS-leider Heinrich Himmler dient nadat Rudolf Hé¶ller, ooit nazikampcommandant, 10 jaar ondergedoken leefde, gepast gevierd te worden zoals elk jaar in het ouderlijk huis waar er verschillende lekken zijn. Clara, de jongere zus, die in een rolstoel zit, en wiens haar haar werd vorig jaar afgeschoren en in een hemd van een concentratiekamp gezet werd, hoeft dat dit jaar niet te ondergaan. Het neemt niet weg dat Tiny Bertels die in de huid kruipt van dat personage stevig van leer zal trekken tegen Rudolf. Zij distantieert zich van hem, maar is wel fysiek afhankelijk van hem en Vera.
Binnenkort zal Rudolf als voorzitter van de rechtbank met pensioen gaan. Incestueus is zijn relatie met Vera die stelt dat ze een samenzwering zijn en hij een goed mens is. Dia's worden getoond, wazig, waarbij er bijna nostalgisch teruggekeken wordt op de periode van Nazi-Duitsland. Het beeld is troebel en dat zijn de geesten ook in dit ideologisch machtspel naarmate de avond vordert en Rudolf zich bezat. Hij toont dan dat ie nog bijzonder gevaarlijk is, ook voor zijn zussen wanneer ie respectievelijk een jachtgeweer en daarna zijn revolver bovenhaalt en daarmee dreigend richt.
Het is de sterkte van het provocerende en satirische Voor het pensioen, die straffe opbouw die steeds minder ruimte lijkt te geven aan luchtigheid, ondanks de komische elementen die er in steken, waardoor je finaal een claustrofobisch gevoel overhoudt aan deze theatervoorstelling die je dan doet snakken naar verse lucht. De Hé¶llers kijken immers uit naar het moment dat muziek terug de kamers vult, er niet meer gezwegen hoeft te worden en Vera het lekkende huis opnieuw in haar glorie zal hersteld hebben. Daarin ligt de (actuele) dreiging ook, dat men de nazi-cultus zoals bij Rudolf jarenlang trouw gebleven is, die elk jaar mythisch

Dit artikel en zijn foto zijn auteursrechtelijk beschermd.
Herdistributie zonder schriftelijk akkoord is verboden.
This article and its picture are copyrighted.
No redistribution allowed.

herbeleeft, en die druppelsgewijs terug in de samenleving geïnjecteerd wordt.
< Bert Hertogs >
Credits:
tekst Thomas Bernhard
Nederlandse vertaling Hans W. Bakx
regie Tom Dewispelaere
regieassistentie Stijn Van Opstal
spel Pierre Bokma, Tiny Bertels, Katelijne Damen
lichtontwerp Fabiana Piccioli
kostuumontwerp Ilse Vandenbussche
geluidsontwerp Diederik De Cock
video-ontwerp Bram Delafonteyne
vormgeving Bram Delafonteyne, Tom Dewispelaere
productie Toneelhuis, Olympique Dramatique
met de steun van de Tax Shelter maatregel v/d Belgische federale overheid via Gallop Tax Shelter

Dit artikel en zijn foto zijn auteursrechtelijk beschermd.
Herdistributie zonder schriftelijk akkoord is verboden.
This article and its picture are copyrighted.
No redistribution allowed.